

IN ECONOMIE OP MENSENMAAT DRAAIT HET OM ONDERNEMERSCHAP

In de kern draait het allemaal om ondernemerschap. Docent Economie Henk Roelofs combineert het leraarschap met een eigen bedrijf in educatieve spelsimulaties. Voor hem staat vast dat het raakvlak tussen ondernemerschap en onderwijs volop kansen biedt. Als lid van de kenniskring van het lectoraat Economie op Mensenmaat herkende hij de mogelijkheden die het gedachtegoed van lector Piet van Elswijk bood voor zijn Learning Entrepreneurship Network (LE-Network) in de vorm van een game. 'Onze geïnternationaliseerde samenleving verlangt leermethoden die aansluiten bij de denkwereld van een jonge generatie. Spelsimulaties bieden een geweldige leeromgeving.' LE-Games toont zijn gelijk.

Het voormalige raadslid in de gemeente Emmen voor D66 typeert zichzelf als een sociaalliberaal. De econometrist Roelofs opereert graag op het snijvlak van wat hij noemt 'edu-preneurial' gedrag. Zijn focus ligt op het samengaan van educatie & ondernemerschap. Een vraag die hem bezighoudt is hoe een dusdanige onderwijsomgeving te creëren die studenten maximaal prikkelt tot het ontwikkelen van ondernemerschap.

Zijn spelsimulaties zijn erop gebaseerd dat positieve prikkels, kortom succes, meer succes uitlokken.

Het mooie van het Prohef-systeem dat lector Van Elswijk uitdraagt is volgens Roelofs dat het de arbeidsmarkt op een andere manier benadert. 'Dat sluit aan bij veranderingen die nodig zijn om de arbeidsmarkt op gang te brengen en de mensen die langjarig de kaartenbakken bevolken weer aan het werk te krijgen.' Hij keek naar toepassingsmogelijkheden in een spelsimulatie om op zo'n manier te laten zien dat de theorie ook praktisch werkt. 'Je moet iets wel uittesten, dat heb ik voor een aantal elementen gedaan.'

Zijn spelsimulatie LE-Prohef is inmiddels gebruikt in het kader van de onderwijsmodule 'De nieuwe economie' die Roelofs samen met lector Van Elswijk en associate lector Peter Voogt voor tweedejaars studenten bedrijfseconomie ontwikkelde. Dat experiment sloot mooi aan bij de praktijkexperimenten die de hogeschool verzorgt in het EcoMLab, een economisch laboratorium voor praktijkonderzoek. In het spel is de arbeidsmarkt gesimuleerd en hoe de werking daarvan is als de arbeidskosten belangrijk worden verlaagd. 'We wilden zien of de maatregelen die vooral de vraagkant van de arbeidsmarkt activeren, daadwerkelijk effectief zijn.'

Het mooie van het combineren van onderwijs met toegepast onderzoek is volgens Roelofs dat hij de beleidsmaatregelen in relatief korte tijd op hun effectiviteit kan laten testen. 'Ik heb in no time dertig tot vijftig studenten beschikbaar die een goede simulatieomgeving bieden voor overheden en grote organisaties om effecten op werkbaarheid te testen.'

Inmiddels heeft hij de simulatie LE-Prohef na een eerdere test verder aangepast door de arbeidskosten niet alleen te verlagen, maar door de regeling ook sterk te koppelen aan de aanbieders van werk, de werknemers op de arbeidsmarkt. 'De uitvoering van Prohef daar starten, waar het direct belang ligt.' Zijn conclusie: Het activeren van persoonlijke loyaliteit om de vraagkant van de arbeidsmarkt te activeren bleek veel effectiever. 'Wellicht is het een goed idee om bij arbeidsmarkt-beleidsmaatregelen de 'zachte elementen', de zogenaamde 'soft-skills', in de uitvoering van de arbeidsmaatregelen veel nadrukkelijker mee te nemen.'

Henk Roelofs

Simulaties in EcoMLab 'triggeren' studenten

De uitkomsten van de simulaties verwerkt Roelofs vervolgens weer in verdere aanpassingen van zijn educatieve games. 'Op zo'n manier kunnen we hypothesen verifiëren. Daar draait het in onderzoek om.' De dilemma's die de nieuwe economie stelt aan toekomstige werknemers komen bij de studenten wel aan. 'Ze worden er door getriggerd', aldus Roelofs. De 'economie van het genoeg' spreekt jongeren volgens hem duidelijk aan. 'Ze hebben geen behoefte aan statussymbolen zoals een Rolex om de pols of een dure BMW. Studenten vinden het interessant om op een andere manier naar de gangbare economie te kijken.'

De paradigma's van de gevestigde economische theorieën worden in het moduul 'de nieuwe economie' stevig onder de loep genomen. Enthousiast: 'Ik vind het leuk om van elke les een evenement te maken. Studenten moeten hun weg vinden in alle beschikbare informatie. Het belangrijkste voor mij is dat studenten kritisch leren kijken naar wat het op hun afkomt. Ik zeg altijd maar: 'bewustzijn onderscheidt ons van de konijnen.' Hij noemt het te gek voor woorden dat we in een wereld leven waarbij de 85 rijkste mensen 35 procent van al het bezit in handen hebben. Roelofs verwijst gretig naar een citaat van Oscar Wilde dat hem bijzonder aanspreekt: 'Tegenwoordig kennen mensen van alles de prijs, maar van niets de waarde.'

De docent en econometrist noemt het 'idiot' dat het in veel gevallen in de bedrijfsvoering en economische theorieën puur om de winst gaat. 'Het gaat kennelijk goed als een onderneming winst maakt, terwijl de kern zou moeten zijn dat de continuïteit van een bedrijf wordt gediend.' Het gedrag van de CEO's vertoont volgens hem, zo blijkt uit recent onderzoek veel overeenkomsten met dat van psychopaten. Dat moet te denken geven. In plaats daarvan wordt hun schaamteloze machtswellust gekopieerd door andere organisaties. Zelfs bestuurders van woningcorporaties, nota bene opgericht vanwege hun sociaalcoöperatieve opdracht, maken zich schuldig aan zelfverrijking en risicovolle beleggingen met gemeenschapsgeld. 'De economie op mensenmaat die wij onderwijzen gaat uiteindelijk over economisch gedrag. Het leren van ondernemerschap, daar begint de nieuwe economie mee.'

'Beter inzicht gekregen in toekomstige economische ontwikkelingen'

Zijn op schrift gestelde slotbetog als eindwerkstuk voor het moduul 'Nieuwe economie' kreeg van de docent een 8,3. Daarmee kreeg Mark de Groot's doorkijkje naar toekomstige ontwikkelingen in de economische verhoudingen het hoogste cijfer van het tweede jaar Bedrijfseconomie. Hij beschreef welke impact de wet flexibilisering van de arbeidsmarkt heeft voor grote groepen werknemers. 'Ook in de toekomst bestaat de economie bij de gratie van de werkende mens.' Arbeid zal altijd een cruciale factor blijven, voorspelt Mark.

De wet beoogt vooral heldere regels te scheppen voor banen creatie. In zijn betog schiet Mark beargumenteerde gaten in het nieuwe stelsel. Hij schetst dat de goede bedoelingen er uiteindelijk toe leiden dat werkgevers nog slechts mondjesmaat overgaan tot het bieden van vaste contracten. De versoepeling van het ontslagrecht bewerkstelligt ook nog eens dat degenen die wel een vaste aanstelling hebben sneller op de keien belanden. 'Op de lange termijn worden voorgestelde maatregelen door ondernemingen opgevangen met trucjes.'

Mark voorzag eveneens dat de nieuwe wet de flexwerkers benadeelt. '47 procent van de ondernemingen die wel eens gebruik maakt van flexwerkers heeft naar aanleiding van de wetswijziging aangegeven minder gebruikt te willen maken van flexwerkers', citeert hij een door hem geraadpleegde bron. 'Ze zullen vaker gebruik maken van ZZP'ers om vrijgekomen plaatsen over te nemen. Dit is natuurlijk de wereld op zijn kop, omdat de bedoeling van de wet juist was om flexwerkers meer bescherming te bieden.' Bijkomend gevolg is dat de werkloosheid onder jongeren en allochtonen sterk zal toenemen.

Voor voetbalclubs zal de voorgestelde flexibilisering van de arbeidsmarkt desastreus uitpakken, ontdekte Mark tijdens zijn onderzoek. Het onderdeel 'wet en zekerheid' van de wet regelt dat bij contractbreuk door de werknemer deze verplicht is de resterende loonkosten af te betalen. Een topsporter zoals een

profvoetballer levert in veel gevallen dan verlies op voor de club als hij gekocht wordt door een andere club. 'Op deze manier komt er een bom te liggen onder het Nederlandse voetbal', aldus de student Bedrijfseconomie. Een groot aantal Nederlandse clubs zullen op basis van de lagere transfersommen het financiële onderspit delven. 'Ze gaan ten onder door deze nieuwe wet', concludeert Mark. Zijn advies zou zijn om nog wat meer dan een nachtje te slapen over de gevolgen van de wet flexibilisering van de arbeidsmarkt en aanvullend onderzoek te doen naar de onbedoelde effecten. 'Werkend Nederland zal veel hinder ondervinden van deze wet.' Hij vraagt zich af of er van te voren wel goed is stilgestaan bij de impact voor werknemers. 'Misschien is het hele plan nog het best samen te vatten in een bekende politieke uitspraak: 'Is dit beleid of is hier over nagedacht'. Voor werk- en inkomen van veel beroepen zijn de gevolgen ronduit negatief.

Vergroten onderzoeksvaardigheden

Het onderzoek en vervolgens schrijven van het betoog was voor Mark een prettige exercitie om zijn onderzoeksvaardigheden te vergroten. Het leveren van een helder advies na het raadplegen van bronnen komt dichtbij zijn uiteindelijke wens om zelfstandig financieel adviseur te worden. 'Ik kijk nu al waar gaten in de markt liggen waar ik later op in zou kunnen springen met mijn diensten. Mijn uiteindelijke ambitie is een eigen bedrijf te vestigen. Ik zou graag ondernemers op weg willen helpen of als trouble shooter bij staan.' Daarnaast spreekt ook de evenementenorganisatie hem aan. 'Ik wil me zo breed mogelijk scholen.'

De aangeboden colleges en lesstof in het moduul 'De Nieuwe economie' hebben ertoe bijgedragen dat hij scherper in de gaten houdt wat toekomstige ontwikkelingen zijn. 'Eerder zat ik heel erg vast aan wat er nu is aan financiële en economische omstandigheden, ik heb leren kijken naar hoe het beter kan.' Ook de toekomst is immers mensenwerk. 'Niemand kan precies zeggen hoe de nieuwe economie er uit komt te zien.' Het blijft werk in uitvoering.

Het moduul vertoont samenhang met het vak conceptueel denken dat Mark ook met plezier heeft gevolgd. 'Dat beweegt zich erg op het vlak van ondernemerschap. Hoe je bepaalde producten verder kunt vernieuwen.' Als derdejaars student loopt hij inmiddels een half jaar stage bij een accountants- en administratiekantoor. 'Ik ben nu vooral bezig met het afwickelen van administraties en het opmaken van jaarrekeningen.' De keuze voor de stage heeft hij bewust gekozen omdat dit onderdeel van de Bedrijfseconomie hem minder aanspreekt. 'Zo'n stage geeft dan de mogelijkheid om zo'n oordeel in de praktijk bij te stellen. Ik moet zeggen het valt me niet tegen. Al hoeft ik er geen tien jaar in te werken.'

De aankomende specialisatie in een minor gaat Mark hoogstwaarschijnlijk in Noorwegen aan een hogeschool volgen. 'Een half jaar buitenland is volgens mij ook goed voor de cv', beredeneert hij. Behalve Noorse cultuur en taal, gaat hij vakken op het gebied van evenement organisatie, transport en economische ontwikkelingen en e-business volgen. Beide laatste onderdelen vertonen samenhang met het moduul nieuwe economie omdat ze ook inzoomen op toekomstige ontwikkelingen. 'Het lijkt me verstandig om breed georiënteerd opgeleid te zijn, als bedrijfseconoom ben je binnen een onderneming toch zo'n beetje een manusje van alles.'

Ontregelen van studenten waardoor ze met een frisse blik naar vanzelfsprekendheden kijken, is voor docent Henk Roelofs een belangrijk onderdeel van het onderwijsmoduul 'De nieuwe economie'. 'In aanvang willen studenten heel braaf leren wat een ander hen voorkauwt. Dat noem ik het leren voor ambtenaar. Wij proberen er een element van onzekerheid in te brengen. Onzekerheid hoort bij het leven. Ik vind het helemaal niet erg als een student een keer een twee of een drie op een toets haalt. Dat mag best zolang je leert, daarna moeten ze het wel beter doen. Wij stellen ze in de gelegenheid fouten te maken, want daar leren ze van.' Dat is niet alles vervolgt hij. 'Ik wil ze ook een

positieve emotie meegeven, want je leert ook van successen.' De Prohef-game van LE-Network werkt die filosofie concreet uit in een handzame simulatie waarmee organisaties hun medewerkers binnen drie uur de grondbeginselen van de 'Economie op Mensenmaat' kunnen laten ervaren. 'Het gaat er om dat gedachtegoed te blijven verspreiden en vooral ook praktisch toe te passen.' Het spel is opgenomen in het curriculum van bedrijfseconomie, maar zou wat Roelofs betreft binnen Stenden opleidingsbreed uitgerold mogen worden. 'De nieuwe economie raakt net zo goed aan de lerarenopleiding als aan commerciële en dienstverlenende opleidingen. Het moet breder gedragen worden.'

